

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

10 Vtrum metus cui causam dedisti, obstat obligationi contractus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

Tam quia vetè est coactum, tum quia ex illo infelices exitus possunt timeri, sicut ex quolibet alio matrimonio coactio. quæ fuit ratio irritationis. Argumenta adducta pro prima sententia non obstant.

Ad primum patet solutio ex probatione nostræ conclusionis. Ad matrimonium enim liberam non sufficit electio huius, vel illius personæ, sed requiritur, ut electio talis status libera plene sit, & non coacta.

Ad secundum respondeo primò, si electio coacta irrita esset, ex cap. 3. §. ceterum, de elect. lib. 6. sicut irritum est matrimonium metu coactum; ex cap. cum locum, de sponsalib. probabilius iudicarem, et tibi optio daretur eligendi vnam ex determinatis personis, vel Ecclesiis, si tamen per metum iniustum ad electionem cogereris, fore electionem irritam, quia talis electio coacta est absolutè.

Secundò respondeo cum Sanchez esse disparem rationem de electione, & de matrimonio: ad electionem enim faciendam inter duos obligari poteras ex lege, & præcepto iuperioris. At ad matrimonium nulla lege obligari potes, nisi prius ex tua voluntate obligeris. Ergo licet metus incutatur, ut si t electio, si tamen libera optio detur inter personas, non videtur coactio sufficiens irritandi electionem, quia non cogers ad id, ad quod aliis ex præcepto obligari non poteras. Fateor hanc solutionem mihi non satisfacere.

Probat enim ex illa nullam electionem futuram esse irritam, quia de qualibet esse potest lex, & præceptum obligans fieri. Quapropter retinendam existimo priorem solutionem.

PUNCTUM X.

Utrum metus, cui causam dedisti, obstat obligationi contractus.

- 1 Omnis contractus extra matrimonium, & professionem esse validos.
- 2 Prefertur prima & secunda sententia probabilis matrimonium non valere.
- 3 Dependitur ut probabilis ex hoc metu non irritari matrimonium.
- 4 Satisfit argumentis prima & secunda sententia.
- 5 An si timeris malum absque animo inferendi, retinere possis, quæ se extorques.

EXtra contractum matrimonij, & professionem ferè nullus Doctor est, qui affirmet obstat obligationi contractus, quia cum tota ratio rescindendi contractus validos, sit iniuria, & hæc ablit, cum tu metui causam dedisti; non est, unde contractus rescindatur, & tradit ut expellat in l. metum 9. in prin. l. si mulier 21. ff. de eo quod metus causa. ubi mulier contra patrem ingrata, & aliquid ei promittens, ne in seculum redigatur, tenet promissio, quia hunc sibi metum (ait Confultus) ipsa inferit, & ita decet Sylvest. verbo metus, o. 6. Flamin. de rescript. lib. 13. quæst. i. n. 122. Lessius lib. 2. cap. 17. dub. 6. n. 45. Thomas Sanchez lib. 4. disp. 8. n. 8. & eleganter Donell. lib. 15. comment. cap. 39. §. non est satis.

2 Solum de matrimonio (& idem est de professione) est controversia inter Doctores, an metus iustus, cu causam dedisti, annullat matrimonium? v.g. Repertus es in delicto, minatur tibi inveniunt accusationem, vel denunciationem, nisi ius filiam ducas, aculatio enim, vel denunciatio iusta est, tu fustili illius causa, Dubium ergo est, an teneat matrimonium celebratum timore ne accorieris. Hanc questionem optime, ea claritate, & exactiōne, qua solet omnia, explicuit Th. Sanchez lib. 4. de consensu coactio, disp. 13. Triplicem sententiam refert, duas probabiles. Tertia ut probabiliori adhæret.

Prima negat valere matrimonium, quia metus, siue iustè, siue iniuste inferatur, æquè admittit libertatem. Ergo si ob defectum libertatis irritatur, cum metus incutitur iniuste, etiam cum iuste incutitur irritabit. Confirmo quia æquè ex utroque matrimonio infelices exitus sperari possunt, cum contra voluntatem illius patens metum fiat. Secundò, in c. veniens, el. 2. de sponsalib. iudicatur matrimonium irritum cuiusdam adolescentis, qui à parentibus cuiusdam puellæ repertus cum ea in lecto, coactus fuit eam ducere, cum tamen videatur talis metus iuste incussus. Ergo metus iuste incussus matrimonium irritat, sic docet Couarr. 4. decret. 2. p. cap. 3. §. 4. n. 15. Manuel 2. l. sum. c. 93. n. 3. Gutierrez de iuram. l. p. c. p. 57. n. 9.

Secunda tenent a distinguunt. Si metus sit lege incussus ad finem extorquendi matrimonium, matrimonium valet: si autem non sit à lege incussus, sed iudex, vel alius propria auctoritate incutit metum, irritum reddit matrimonium, v.g. violasti puellam, potes enim ex lege obligari ducere, vel solum dotare, si ex lege obligatus es ducere, valet matrimonium, secus si ex lege non obligatus. Priorem partem probat Sanchez quia tunc non ab alio, quam à te metus incutitur, si enim tu commisit delictum, cui annexa est obligatio ducendi puellam, Ferd. de Castro sum. Mor. Pars I.

cum eam ducere obligatis, obligatis ad id, ad quod iam es obligatus, aliàs celebrans sponsalia, cogi non possit perficere, quod falsissimum est: cum quia talis coactio debita est nolenti promissis stare, ac proinde irritare contractum non potest: tum etiam, quia iudex iuridicè procedens, non dicitur metum inferre, l. continet. §. sed vim. ff. de eo quod metus causa, & in hac parte ferè nullus est, qui dissentiat, ut videri potest in Facinatio 1. p. pract. crim. q. 5. n. 17. Basil. de Leon. lib. 4. c. 13. n. 5. Neque obstat textus in cap. fin. de appellationib. ubi patiens metum à iudice excusatur, ne appellationem interponat, quia ibi erat metus iniustus, de iure enim non debet iudex appellationem impedire: si autem metus iustus esset, non excusaret, ut bene ex Decio, Imola, & aliis docet Basilus num. 6. & cap. 19. n. 7. Secundam partem sic probat. Primò, quia nemo ab alio quam à se ipso obligari potest ad matrimonium, vel professionem, sunt enim status summam libertatem requirentes: at ex delicto commissio non est delinquens obligatus ad matrimonium, vel professionem, ut suppono. Ergo si de facto obligatur ex metu gravi, iniuste obligatur, non enim iustum est matrimonium extorquere ab eo qui iuste renuere poterat. Secundò si habens ius accusandi de delicto, ut cedas accusationi, extorques à delinquente summam aliquam, quæ excedat pretium iustum accusationis ultra dimidium, vel ut concedas latrocinium fugienti, extorques ab illo contractum nimis damnosum, committis iniustitiam, & contractus rescindi potest, vel ad aequalitatem reduci, ut docet Lessius lib. 2. c. 17. dub. 6. n. 45. quia obligas delinquentem cessionem iuris emere plus iusto. Ergo etiam erit iniustitia, si ob hanc cessionem extorques matrimonium ab eo aliàs non celebratum: quia petis rem non solum vitæ dimidium, sed infinitum excedentem cessionem iuris accusandi, & cuiuslibet alteri actioni. Ergo matrimonium ex tali contractu celebratum est nullum. Probo hanc ultimam consequentiam; quia metus, & dolus sufficiens ad rescindendos alios contractus, reddit contractum matrimonij nullum, eo quod semel validum rescindi non potest, & ita supponit pro certo Sanchez. lib. 4. de matr. disp. 6. n. 2. cum Couarr. 4. decret. 2. p. cap. 3. §. 6. n. 4. docente ab omnibus esse receptum. Nauar. Ludovic. Lop. & alij. Tertio accusatio delicti ad punitionem delicti ordinatur, non ad matrimonium: ergo iniuste facis, si per accusationis minas matrimonium extorques, ita Sotus 4. d. 2. q. 1. art. 3. vers. hinc primò colligitur, Cord. sum. q. 71. p. 1. Bonacina de matr. q. 3. p. 8. prop. 1. n. 11 & seqq.

3 Utrum probabilis censo nunquam matrimonium irritari ob metum iuste incussum ad extorquendum matrimonium, quia tu proprie non incutis metum, sed metu aliunde incusso offers matrimonium in remedium illius. Explico hanc rationem, comprehensus es in delicto, ratione delicti iuste timere potes, ut acculeris, qui ergo à te petit matrimonium, ne acculet, tibi offert matrimonium, ut extinguat timorem accusationis iam conceptum. Ergo iniuste non procedit, cum non timorem apponat, sed remedium. Deinde minans tibi accusationem, nisi matrimonium celebres, non te obligat, si teneas matrimonium subire, ad aliud malum, quod aliàs subire non tenereris. Ergo nullam iniustitiam tibi facit extorquendo matrimonium, cum non extorqueat inferendo aliquid malum. Tertio non potest dici tale matrimonium coactum, cum nullus te cogat celebrare, sed à te ipso, & à tuo delicto coactio oritur, siquidem ab illo oritur metus accusationis, ita Thom. Sanchez plures referens lib. 4. disp. 13. n. 3. Lessius lib. 2. cap. 17. dub. 6. num. 40.

4 Argumenta verò primæ & secundæ sententiæ non obstant.

Ad primum primæ sententiæ nego irritari matrimonium metu iniuste incusso ob defectum libertatis, utrumque, sed ob defectum libertatis provenientis ex iniuria, vel, ut melius dicam potius ob iniuriam, quam ob defectum libertatis. Ad confirmationem dico eodem modo matrimonium irritari, non quia infelices exitus ex illo sperantur: sed quia sperantur ex illo tanquam ex causa iniusta.

Secundò respondeo generaliter loquendo ex matrimonio, metu iuste incusso, non sperari infelices exitus, sicut ex matrimonio iniuste perito: quia si iuste ipsero tibi metum, iam tu causa illius es, ac proinde matrimonium non est tibi iniuoluntarium, cum saltem in causa voluntatum, & omnino liberum fuerit.

Ad textum in cap. veniens, 2. de sponsalib. respondetur, tale matrimonium irritari, non quia parentes minari fuerint delinquenti accusationem, sed quia minati fuerint mortem, vel aliud damnus propria auctoritate inferendum: quod malum iniuste minabantur, cum secundum canones inferre non possent. Et licet ex textu, talis comminatio non colligatur, sed absolute dicatur valere matrimonium, nisi coactus fuerit metu cadente in constantem virum, hoc sufficit, ut intelligamus, debere esse metum alicuius gravis mali iniuste inferendi, quia metus mali, quod delinquens sibi inferit, non cadit in virum constantem, neque virtute illius dici potest delinquens coactus, ut constat ex leg. si mulier 23. in princip. ff. de eo quod metus causa.

Secunda sententia quoad primam partem nobilium consentit; quoad secundam, quae nobis non probatur, respondeo neminem obligari posse ad matrimonium, vel professionem ab alio, quam à se ipso absolute: potest tamen sub conditione obligari, scilicet, si velit, ut tu cedas alicui iuri, quod habes adversus illum, ob cuius cessionem expostulas matrimonium, vel professionem, tunc enim non cogis ad matrimonium, sed ipse se cogit, qui vult cessionem impetrare.

Ad secundum respondeo concedendo metum iniuste incussum, qui sufficiens sit ad rescindendos alios contractus, annullare matrimonium, sed quia metus iuste incussum etiam cum enormi laesione, non rescindit ceteros contractus ratione metus, sed ratione laesionis, ea de causa non annullat matrimonium.

Dices, Et si non annullat ratione metus, debet annullare ratione laesionis.

Respondeo, si laesio sit circa substantiam contractus, fateor annullare; si sit circa accidentia, nullo modo annullat. Laesio autem circa substantiam in contractu matrimonij, solum contingit, quando est error in persona, vel conditione feruli, ut si contrahas cum Maria putans esse Catharinam; vel contrahas cum ancilla, putans esse liberam. Existimare autem esse nobilem, diuitem, vel virginem, non ad substantiam contractus sed ad accidentia illius pertinent, ac proinde non annullat talis laesio. At in reliquis contractibus bonae fidei, quilibet laesio in pretio, est laesio in substantia, eaque de causa rescindi contractus potest, vel ad aequalitatem reduci, & ita docuit Sanchez lib. 4. disp. 6. n. 15.

Ad tertium concedo delicti accusationem non ad matrimonium de se ordinari, sed ad punitionem. Nego tamen te committere iniustitiam extorquendo matrimonium, ut ab accusatione cesses, quia non extorques matrimonium absolute, sed sub conditione, quod alius velit te cedere iuri accusandi.

Sed inquires, an si minans alicui malum sine animo inferendi, et si posses iuste inferre, valeas retinere, quod sic extorques?

Molin. tom. 2. de iustit. tractat. 2. disputat. 514. sine, negat retinere posse. Primò, quia alius non donat, nisi in quantum intelligit sibi necessarium esse ad vitandum malum comminatum, alias non donaturus. At ad hunc finem non est necessarium, siquidem et si non donaret, adhuc malum non fieret. Ergo donatio est nulla.

Credo tamen probabilius retineri posse sic donatum, nec posse repeti. Probo, quando petis alicui pretium, ne accuset, carens animo accusandi, alicuique tibi pretium donat, donat pretium, ut cesset accusatio, non utrumque, sed ut cesset certò, securè, & irrevocabiliter. Ad cuius modum cessionis necessitatis requiritur pretium esse donatum. Et confirmo, pretium expectari non solum ne accuset, sed ut ne possis accusare, et si velis, ac proinde, ut cedas iuri accusandi, cui cessionis impertinens est te habere, vel non habere animum accusandi. Neque obstat ratio in contrarium. Fateor delinquentem non daturum pretium, si cognosceret minantem malum non habere animum inferendi, at quia non dat, ut deponat talem animum, sed ut deponat certò, & securè accusationem, & hæc depositio non fiat sine obligatione, ideo donatio tenet. Sic docet Sanchez lib. 4. de matr. disp. 9. n. 9. Lessius lib. 2. cap. 17. dub. 6. n. 42.

PUNCTUM XI.

Aliqua inferuntur pro clariori intelligentia superioris doctrinae de metu graui.

- 1 Valere matrimonium condemnati ad mortem, cui offertur libertas, si ducat filiam aut consanguineam occisi.
- 2 Quid dicendum de Medico nolente mederi, nisi ducas eius filiam.
- 3 Quid de iudice extorqueute iuste matrimonium secundum allegata, & probata, iniuste tamen secundum rem.

1 Primò infero, validum esse matrimonium condemnati ad mortem, cui libertas offertur, si ducat meretricem, vel filiam, aut consanguineam occisi, quia tunc matrimonium non extorquetur per metum sed metu mortis iam per delictum incusso, offertur matrimonium, ut medium purgandi metum, ita Sanchez aliis pluribus relatis disp. 18. n. 9. & 10. quæ ratio non solum probat validum esse matrimonium a capto, condemnatoque iuste ad mortem, sed etiam ab eo qui iniuste captus, condemnatusque sit (modò tamen non capiat, vel condemnatur sine extorquendo matrimonium,) quia semper offertur matrimonium, ut medium purgandi metum aliàs incussum, sic Sanchez supra n. 11. Valent. tom. 4. disp. 10. q. 3. pun. 2. vers. decimus. Bonacina de matr. quest. 3. pun. 8. proposit. 2. num. 20. Coninch. disp. 28. de matr. dub. 1. n. 10. Nauar. lib. 1. conf. 11. de his quæ vi, conf. 8. in fine, 2. edit. Basil. de Leon. lib. 4. cap. 19. n. 2. et n. 13. aliqua ex parte contradicunt.

2 Secundò infero Medico nolentem te mederi, nisi ducas eius filiam, valere matrimonium, quia non timore mortis à Medico incussum matrimonium celebras, sed pretium curationis, quod esto excessivum sit, non annullat contractum, quia non est error & dolus in contractus substantia, sed in accidentibus, & ita tenet Cordub. sum. q. 171. p. 1. Coninch. supra n. 11. Sanch. disp. 12. n. 15. Bonacina n. 23.

Limitarem tamen huiusmodi doctrinam, nisi Medicus obligatus esset vel ex iustitia, vel ex charitate te mederi pretio communiter taxato, tunc enim minans non curare, nisi ob matrimonium, minatur metum iniuste inferendum, ac proinde sub metu, iniuste matrimonium extorquet, ita Basilius de Leon. cap. 13. n. 3. & 9. & cap. 19. n. 15. Egidius disp. 28. dub. 1. conclus. 3. n. 11. & 12.

3 Tertio inferitur, quid dicendum sit ad illam questionem, an sit validum matrimonium, si iudex cogat iuste secundum allegata, & probata, iniuste tamen secundum rem, ut si te cogat matrimonium contrahere cum femina post professionem datam fornicante. Thomas Sanchez lib. 4. disp. 34. n. 8. Bonacina de matr. quest. 3. pun. 8. num. 14. existimant validum esse matrimonium, quia huiusmodi compulsio, & coactio iuridica est, & iusta formaliter. Ergo non est rescindendum matrimonium ex illa contractum reprobatur à iure: si enim ius coactionem non reprobatur, sed potius approbat, quomodo potest matrimonium ex coactione conlatus reprobatur? Contra verò dicunt supradicti Doctores matrimonium non valere, si iudex cogat iniuste secundum allegata, & probata.

Nihilominus probabilius existimo ad iritationem contractus non esse attendendum, sine coactio iusta, & licita ex parte iudicis, sed potius sine iusta ex parte patientis coactionem. Fateor, inquam, quando iudex procedit secundum allegata, & probata, falsò tamen probata, iustam esse coactionem ex parte sua, at ex parte patientis, iustam non esse, sed iniustam, iniuste enim cogitur, cum ipse non dederit causam tali coactioni. Ergo ius irritans contractum ex coactione iniusta hunc casum non excludit. Secundò si pater alicuius puellæ minaretur adolescenti cum ea reperire, mortem, nisi duceret, nullum esset matrimonium, ut omnes Doctores docent in cap. veniens, et 2. de sponsal. quamvis ex errore existimaret pater sibi licitam esse coactionem, quia in re, & respectu patientis metum iniusta est, at quando iudex cogit ob allegata, & probata, quæ falsa sunt, in re, & respectu patientis metum, iniusta est coactio. Ergo rescindit contractum. Tertio si tibi falsò probetur te dedisse fidem puellæ de matrimonio contrahendo, & cogaris carere, vel excommunicatione contrahere, nequis dici causa talis metus, quia non tu, sed malitia, vel ignorantia testium illius est causa. Ergo rescindendum est talis contractus. Probo consequentiam ex l. si mulier 21. in princ. ff. de eo quod metus causa, ubi mulier contra patronum suum ingrata facta, timens ob ingratitudinem reducendam esse in seruitutem, hoc timore aliquid dedit, donatio non reuocatur: quia hæc sibi metum ipsa inulit, Ergo ne rescindatur contractus, requiritur necessitatis patientis metum, sibi metum inulit: cum autem in presenti non sibi inferat metum, qui cogitur iniuste secundum allegata, efficitur contractum rescindendum fore. Quarto talis coactio iudicis in falsa præsumptione fundatur: sed ea quæ falsè præsumptio innotant, non habent locum in foro animæ, quæ veritati debet stare, cap. tua, cap. si qui suam, de sponsal. ergo talis coactio in foro animæ non potest matrimonium approbare. Neque obstat ratio in contrarium. Dico enim illam coactionem iniustam esse ex parte patientis, licet non sit iniusta ex parte iudicis inferentis, ac proinde ius ipsum non reprobatur inferri, reprobatur autem sustineri, quod mirum non est, cum in falsa præsumptione fundetur, sicque tenet Basil. de Leon. lib. 4. cap. 19. n. 11.

PUNCTUM XXII.

An metus leuis irritet contractus.

- 1 Metus leuis neque iure natura, neque positio irritat contractus.
- 2 An officio praxoris, vel in foro conscientia rescindendi sint.
- 3 Mulier, vel filius metu reuerentia consentiens non tenetur implere contractum.
- 4 Idem est dicendum de consentiente precibus importunitis.
- 5 Proponuntur adversus dicta aliqua obiectiones, & solvantur.

1 Qui dicunt iure naturæ metum grauem iniuste illatum irritare contractum, consequenter dicere tenentur metum leuem irritare, quia etiam iniustitia in tali metu intercedit. At quia probabilius existimamus metum grauem non annullare contractum iure naturæ, absolute dicimus metum leuem neque contractum rescindere, neque matrimonium, vel professionem annullare. Ratio omnium est, quia metum leuem pro nihilo reputari, quod constat ex leg. nec timorem 7. ff. de eo quod metus causa, & l. metus, eod. tit. ubi, metus vni hominis